

Предмет: Історія України 9 клас

Вчитель: Енес Тетяна Анатоліївна

**Тема: Практичне заняття
«Ідеї автономії та самостійності
в програмах українських
політичних партій
Наддніпрящини»**

I. Пригадай! Ти це знаєш!!!

Визначити дату виникнення політичних партій на українських землях у складі Російської імперії:

- Українська соціал-демократична робітничка партія
- Українська демократично-радикальна партія
- Українська народна партія
- Революційна українська партія
- Українська соціалістична партія.

II. Зрозумій! Це просто!!!

На основі наведених історичних джерел визначи, які партії підтримували ідеї самостійності України, а які – автономії. Записи та висновки оформи у вигляді схеми чи таблиці в зошиті.

Документ 1

З програми «Самостійна Україна» Революційної української партії 1900 р.

«...І от посеред таких лихих обставин ми зійшли до купи, ми згуртували в одну сім'ю, перейшли великим болем та жалем до тих страждань, що вщерть напавшили народну душу, і – хай навпаки логіці подій – ми виписали на своєму прапорі: «Одна, єдина нероздільна, вільна, самостійна Україна від гір Карпатських аж по Кавказькі». ..Ми візьмемо силою те, що нам належить по праву, але віднято в нас теж силою...Хто на цілій Україні не за нас, той проти нас. Україна для українців».

Документ 2

**Витяг з програми української соціал-демократичної робітничої партії
Грудень 1905р.**

«Українська с.-д. партія перш за все і головним чином вимагає:

1) демократичної республіки - в якій найвища державна влада у всіх міжнародних і тих внутрішніх ділах, що стосуються всієї Російської

держави, належить виключно одному виборному законодавчому зібранню народних представників;

2) автономії України з окремою державною інституцією (сеймом), якому належить право законодавства у внутрішніх справах населення тільки на території України:

3) права кожної нації на культурне і політичне самоопреділення;

4) широкого самоврядування (автономії) місцевого і крайового для всього населення держави:

5) знищення усяких привілеїв класів, верств (сосновій), походження, статі, релігії й нації;

б) рівноправності всіх мов у школах, судах, у крайових, громадських і державних інституціях.»

Документ 3

Витяг з програми української народної партії 1906 р.

«Головні завдання Української Народньої Партії - просвітити, освідомити Українців-робітників і хліборобів з боку розуміння їх національних і класових інтересів. Необорна спільна сила з'єднаних українців-робітників і селян учинить захват політичної власти на Україні, знищить визиск, насилле, нерівність і утворить непідлеглу Україну - Республіку вільних працюючих людей. **ВІЛЬНА НЕПІДЛЕГЛА САМОСТІЙНА РЕСПУБЛІКА-УКРАЇНА РОБОЧИХ ЛЮДЕЙ**

Ми визнаємо тільки добровільні федерації народів; се значить добровільні федерації уже свободних народів. Росія, Австрія, Германія і інші, де рядом з пануючими живуть десятки зневолених націй, мусять поперед розпастиись; федерації потім коли і зложаться, то зовсім не в межах сучасних держав, а в залежности од інтересів кожної нації. Можуть бути федерації українців і чехів, поляків і руських і т.д.

Аби позбутись бюрократичної централізації, яка єсть ворог свободи взагалі, Самостійна Республіка України будучини, мусить бути спілкою вільних і самоправних українських земель, що ріжняться умовами життя: такі - Слобожанщина, Правобережна Україна, Запоріжжє, Кубань, Чорно-моріє. Поліссє, Галичина і і. д.

Будуємо і боремося за Самостійну Україну зовсім не для того, аби в її панували капіталісти, хоч і українські. Весь час боротьби не забуваємо, що єдине соціалістичний ідеал може остаточно задовольнити український пролетаріят і взагалі працюючий український люд.

Самостійна Україна буде республікою вільних людей, свободних від гніту і експлуатації, республікою людей свободної праці.»

Документ 4

Українська демократично – радикальна партія (УДРП)

«В 1906 на I з'їзді партії затверджено програму, побудовану на принципах парламентаризму і федералізму. УДРП виступала за створення загальнодержавного парламенту і крайових представницьких рад для націй, що мають автономію. Оновлена держава розглядалась УДРП як “федерація рівноправних автономно-територіальних одиниць”. Автономна Україна повинна була управлятись виборною Українською народною радою (сеймом). Рада займалася б виробленням крайової конституції, яку не міг відмінити загальнодержавний парламент. Конституція України не повинна вступати у протиріччя із загальнодержавними законами. До компетенції загальнодержавного парламенту відносилися всі зовнішньополітичні, зовнішньоторгові та фінансові питання, оголошення війни та укладення миру, встановлення митних правил, формування і утримання армії. Всі інші питання знаходилися у віданні Українського сойму. В соціально-економічній сфері УДРП проголошувала боротьбу проти “всякої експлуатації”. У програмі зазначалося, що соціалістичний лад, до якого рухається людство, найкраще забезпечить інтереси громадян. Партія вважала, що земля, фабрики, заводи з часом повинні стати спільною народною власністю. УДРП відстоювала передачу всіх державних, удільних, монастирських, церковних земель у крайовий земельний фонд під управління самоурядових громад та округів. Партія вимагала насильної конфіскації всіх приватних земель і, перш за все, тих, які здавались в оренду. В цей період передача землі селянам мислилась лише за викуп».

III. Переконайся, ти навчився!

Уяви, що ти представник молодієї генерації національно-визвольного руху українських земель. Створи власну партію, вислови свою позицію у програмних ідеях. Запиши тези в зошит.

IV. Виконай, у тебе це вийде!!!

Опрацюй §29 (усно).